

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

In Festo Gloriosorvm Apostolorvm Petri Et Pavli.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56262](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56262)

Veterum stes: cuius quidem consuetudinis Saryricus consuetudo memiait:

in puerperio.

Iuuen. sat. 9.

— *Floribus suspende coronas,
Iam pater es.*

Elisabeth Zachariae Pontificis vxor e sanguine & stirpe Aaronis hodie filium enixa est Ioannem, hanc igitur consuetudinem sequamur, illiusque foribus & postibus coronas affigamus, atque omnigenarum laudum & praecursorum flosculos depromamus, & matri huic suam felicitatem congratulemur: simulque cum vniuersa Ecclesia hodie exultemus & laetemur. Pueri huius magnitudinem diuulgemus, merita illius deprecemur, natiuitatis illius mirabilia decantemus, & ad illum, quum modo in caelo gloriosus regnet, vota & supplicationes nostras dirigamus.

Ioannis epitheta.

O gloriose Ioannes! mundi miraculum, natura stupor & portentum, caelorum opus, terrae gloria, hominum Phoenix, sanctissima Trinitatis legatus, Messiae praecursor, eremi doctor, solitudinis incola, Eremiticorum princeps, Anachoretarum patrone & praefes, poenitentiae exemplum, pater pietatis, omnisque sanctimoniae Magister ac praecursor: tu olim propemodum in terra Angelle, ac modo in caelo omnibus Angelorum hierarchijs maior ac superior, Zachariae filii, Iesu Christi cognate, e magni Pontificis Aaronis stirpe progenite, iam inde ab incunabulis magne & eximie, ante natiuitatem prudens & discrete, in matris utero sanctificare, magnorum mysteriorum Propheta, Synagoga oraculum, ac totius vniuersi iubile & exaltatio; e toto corde & animo tibi hodie laudem offerimus; omni qua possumus pietate opem tuam deposcimus, orationes tibi nostras & preces omni humilitate ac demissione praesentamus. Tu nobis faueas, ac benignus esto, praesta, ut qua tum in caelo, tum in terra auctoritate ac potestate polles, sentiamus; tu scilicet, qui nunquam peccasti, tantam tamen fecisti poenitentiam, tamque in corpus tuum rigidus fuisti, fac obsecro, ut intercessione tua venia delictorum obtinere mereamur, quam ut obtineamus, ex hoc mo-

mento poenitentiam nos acturos pollicemur. Tu vanitatum contemptor, qui a teneris annis mundum deserens, in desertum & intima solitudinem fugisti, fac ut exemplo & ad imitationem tui idem sequamur, si vero eandem forsitan non tam mature & cito inceperimus, ac te constat inceperis, ac stulte & stolidè maximam & potissimam vitae partem traduxerimus, tamè quoniam satius est seruis quam nunquam, praesta ut exiguum id, quod restat vitae ac temporis, in mundi fuga, vanitatum contemptu, & poenitentiae austeritatibus; seclatione impendamus, ut hac ratione salutem nostram in tuto collocemus, peccata fugiamus, gratiam mereamur, atque ita Deum mercentes, & virtutem sectantes, beatitudinis nos compotes reddamus, quam sanctissimus Pater cum vniuerso Filio, & paraclito Spiritu sancto nobis dignetur concedere. Amen.

INFESTO GLORIOSORVM APOSTOLORVM PETRI ET PAULI.

Partitio.

1. *Adferuntur figurae de mystico numero duodeuag.*
2. *De titulo & Petra Petri.*
3. *De incomparabili excellentia Petri ex potestate clauium.*
4. *De S. Pauli in praedicando auctoritate & scientia.*
5. *De gemina Doctoris gentium charitate.*

Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam. Matth. 10.

FIGVRA.

MOSI cum arcam Testamenti iam olim *Exod. 2.* facere praeciperet Deus, duos illi Cherubinos super propitiatorium collocare voluit, qui penitus aurei, & versis se vultibus intuentes, & alas extendentes, summum & dignif-

dignissimum atq; locum occupabant. In Evangelica lege hanc figuram adimpletam videre videor. Hic siquidem duos magnos & eximios Apostolos intueor, velut duos Cherubinos, Petrum & Paulum, qui charitate auri & virtutibus circumsecus exornati, & se mutuo averso vultu intuentes (quod ille Iudæorum, hic Ethnicorum salutem procurandam incubuerit) & alas potentiam ac doctrinam extendentes, summum in Ecclesia locum & dignitatem occupant. Apostolorum princeps vultus est, magnus Iesu Christi Vicarius, ac generalis totius Ecclesie rector & nauclerus: alter vero vas electionis, magnus gentium Doctor, Evangelij buccina, ambo quo ad scientiam Cherubini, dignitatem Apostoli, & socij & sodales, ambo quippe eodem mortui sunt die, non vero eodem mortis genere; Petrus siquidem cruci affixus fuit, Paulus vero ceruicibus percussus habuit. O martyres admirabiles! o gloriosi principes terrarum, orbis luminaria, ac bases Ecclesie! Hodie vestras ego laudes vestre iam præco factus celebrabo, vestra mirabilia de promam, vestra vite seriem prosequar, & in morte terminabo. Hoc meum propositum ope tua promouere Spiritus paraclite, tuque precibus tuis Deipara dignare; ideo Angelicam tibi salutationem deprimimus.

AVE MARIA.

1. Numerus duodenarius Apostolorum figurat.

Quotiescunque in scriptura duodenarius occurrit numerus, sancti Ecclesie Patres duodecim Apostolos in eo figuratos credere: adeo ut cum duodecim, in Biblijs, Israelitarum tribus legimus, duodecim Apostolos denotari sibi persuadeant. Nam quemadmodum in Synagoga Iudæorum duodecim fuerunt Patriarchæ, qui duodecim constituerunt tribus, ita in Ecclesia Christi duodecim aliquando futuros Apostolos. Ita hoc prædixerat & præuiderat regius Vates: *Pro patribus tuis nati sunt tibi filij, qui constitues eos principes super omnem terram*, id est, Patriarcharum loco successerunt Apostoli.

Matth. 4.

Matth. 4.

Idem quoque in Apocalypsi sua præuidens Ioannes, vidisse se scribit quendam maiestate

plenum in throno confidentem, quem viginti quatuor seniores amicti albis, & coronis redimiti ambibant ac circumstabant, *Et super thronos viginti quatuor seniores, edentes circumamicti vestimentis albis, & in capitibus eorum, corona aurea.* Viginti quatuor hi seniores haud dubie Patriarchas simul & Apostolos denotabāt, qui in his duodenum diuisi numerum, viginti quatuor constituerunt, throni vero eorundem autoritatem, senectus & canities antiquitatem, vestium candor sanctitatem, coronarum denique aurearum dominium & potestatem repræsentabant.

Deinde cum in exitu de Ægypto duodecim fontes in Eliu & septuaginta palmas legunt: *Venerunt autem in Eliu filij Israel, ubi denotati in duodecim fontes a uarum, & septuaginta palma: aiant duodecim hisce fontibus Apostolos designari, qui velut duodecim fontes & scaturigines doctrinæ ac gratiæ omnem Dei populum ex Ægypto Synagogæ ad viuam Evangelij aquam egredientem refererunt ac potarunt, septuaginta autem palmas discipulorum figuram fuisse.*

Exod. 15.

Apostoli 12.

denotati in 12. fontibus Eliu.

Cap. 24.

Quamprimum ut in Leuitico duodecim panes propositionis legerunt, de quibus ita Dominus locutus est: *Accipiet quoque similitam & coques ex ea duodecim panes, qui singuli habebunt à eis facies, &c.* dicunt duodecim Apostolorum illos typum fuisse, qui duodecim fidei articulos proponentes, omnes fideles panibus vitæ enutriuere.

Postea cum lib. tertio Regum duodecim præfectos annonæ Regiæ super omnem Israel stabilitos legunt: *Habebat autem Salomon duodecim præfectos super omnem Israel, qui præbebant annonam Regi & domui eius, &c.* quamprimum sibi persuadeant, duodecim Apostolos tacite hic significari, qui velut duodecim œconomi in domo Iesu Christi, id est, Ecclesia constituti, carpunt, seindunt, struunt, imperant, & omnia peragunt. Illi sunt, quibus commearus spiritualis cura & præfectura cõcredita est, qui sacramenta administrant, qui doctrinam edocent, de que rebus sanctis, quibus animæ nostræ victitant, disponunt, *Non enim in solo pane viuit homo, sed de omni verbo, quod procedit de ore Dei.*

3. Reg. 4.

12. Apostoli

denotati in

12. œcono-

mis Salo-

monis.

Matth. 4.

1. Reg. 10.

Scriptura regium Salomonis thronum cum descripsisset, dixissetque duodecim illum leunculis innixum esse, *Et duodecim leunculi stantes super gradus hinc atque inde*; statim sibi persuadent leones hos Apostolorum prototypon fuisse; qui velut duodecim leunculi, a magno illo leone tribu Iuda prognati, tantum animi ac roboris demonstrarunt, & tantum concionando rugitum ediderunt, ut per totum terrarum orbem sit exauditus, *In omnem terram exiit sonus eorum.*

3. Reg. 7. Apostoli in 12. bobus maris aenei.

Libro eodem vas quoddam amplum & capax describitur, quod propterea mare appellatur: inter cetera autem dicitur opus hoc duodecim bobus innixum fuisse, *Et mare unum; & boues duodecim subter mare.* Vix videre mysterium hoc Patres, quin per vas hoc Ecclesiam denotari credentes, sibi persuaserint per duodecim hos boues Apostolos figurari, qui bouum instar labori & iugo & operi assuerorum Christi iugum humeris tulere, nationes omnes perfregere, & doctrina excoluere, & idololatricas virtutes & sentes excaudicarunt, ac potentiae suae humeris omne Ecclesiae opus & pondus infracti sustinuerunt.

Apoc. 21.

Denique S. Ioannes in Apocalypsi ciuitatem illam regiam, quam viderat, describens, (*Et ego Ioannes vidi sanctam ciuitatem*) & inter cetera commemorans, duodecim illam fundamentis innixam fuisse, ac duodecim lapidibus pretiosis, velut basibus inaedificatam (*Et murus ciuitatis habens fundamenta duodecim*), occasionem Patribus dedit existimandi, Ecclesiam ciuitatis nomine denotari, in duodecim vero lapidibus fundamentalibus duodecim nostros Apostolos intelligi, qui reuera velut duodecim quaedam gemmae pretiosae ac lapides, & rupes infractae, prima Ecclesiae fundamenta exstiterunt. Videre quid eorum vni dictum sit, sed omnium principi, *Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam.*

12. Apocalypsicæ ciuitatis fundamenta duodecim nostros Apostolos intelligi, qui reuera velut duodecim quaedam gemmae pretiosae ac lapides, & rupes infractae, prima Ecclesiae fundamenta exstiterunt.

Matth. 10.

At qui fieri potest, dicet quispiam, ut duodenarius hic numerus Apostolos figuret, cum plures quam duodecim exstiterint, imo & quatuordecim inueniuntur, nisi Paulum & Barnabam Apostolos fuisse negemus, quod tamen

dici nequit, nisi veritati aduersari velimus? Christus quoque; apud Marthæum Apostolis iudiciariam potestatem promittens ait: *Sedebitis vos super sedes duodecim iudicantes, &c.* Hoc quidem duodecim Apostolis dictum est & promissum. Quid vero Paulo & Barnabæ fiet? vbinam duo illi sedebunt? quosnam iudicabunt? Ad exactam difficultatis huius solutionem notandum est primo sæpe in scriptura tam accuratam numeri vbiq; rationem non haberi: ut cum in Apocalypsi dicit, *Duodecim millia signati*, qui numerus pro maiori capacioreque; accipitur. Item apud Danielem, *Millia milium ministrabant, &c.* quo loco numerus certus & finitus pro incerto & infinito ponitur.

Matth. 19. Nota.

Apoc. 7.

Dan. 7.

Deinde, quod quamuis Apostoli in prima vocatione, & iuxta decretum Christi duodecim duntaxat electi essent, qui numerus perfectus est & vniuersalis, & deinde alii ad eundem accederent, numerus tamen illi semper idem, qualis fuit initio, manserit, nec mutatus sit. Quod & alio exemplo probo. Non nisi duodecim filij fuerunt Iacob, qui in duodecim diuisi fuere tribus; ac cum Iacob benedictionem filijs Ioseph daret, tribum Ioseph in duas alias subdivisit, Ephraim scilicet & Manassis, atque ita tredecim fuere tribus: tamen non nisi duodecim fuisse reperitur Patriarchæ, quæ numerum scriptura secuta, & semper sequens, quamuis hæc accederet appendix, nunquam nisi de duodecim tribubus locuta est. Deinde ex omnium actorum Doctorumque testimonio constat, septuaginta duos sacrorum Bibliorum interpretes fuisse, ac quoniam numerus hic fractus & imperfectus videtur, ideo duorum aliorum nulla, sed non nisi septuaginta habetur ratio, quod numerus is rotundus, nobilis, & altero sit perfectior.

Gen. 48.

At figuras iam producam, quæ hoc quod hic de Apostolis dicitur, facient manifestius. 3. Reg. 10. Salomon thronum constituit eburneum eumque; auro conuestiuit, duodecim, sex hinc & illinc sex leunculi erant, sed inferne duo maiores, quibus tota throni moles incumberebat. *Et dua manus hinc atque inde tenentes sedile, & duo leones stabant iuxta manus singulas.* Thronus hic eximium Christi thronum, qui est

est Ecclesia, denotabat, duodecim illi leu-
culi duodecim Apostolos; & duo leones ma-
iores, totam molem & pondus sustinentes,
Petrum & Paulum; atque hoc modo duode-
cim erunt simul & quatuordecim. Certum e-
nim est, duos illos Apostolos, vt de cæteris
hic taceam, fuisse leones maiores, quorum
rugitus, id est, vox & prædicatio per vniuer-
sum fuit mundum exaudita.

Moscm duodecim exploratores terram
promissionis exploraturos è deserto misit,
sed inter illos duo eminere, Iosue & Caleb.
Hunc in modum duodecim Apostoli velut
duodecim exploratores per vniuersum orbem
dispersi sunt (*Euntes prædicate Euangelium om-
ni creatura,*) vt animas in cælum deducerent;
sed inter illos duo exstiterunt duces, qui popu-
lum, id est, Ecclesiam, ab vno polo ad alte-
rum conduxerunt, Petrus sc. & Paulus, duo
præfecti bellici, duo principes terræ, ac duo
fidelium duces.

An non vidistis in Isaiâ duos illos gene-
rosos & validos equites, qui terram Babylo-
nis euerterunt, & omnia illius simulacra solo
prostrarunt? *Et vidit currum duorum equitum,
&c. & dixit, Cecidit, cecidit Babylon, & omnia
sculptilia deorum eius conuersa sunt in terram.*
Mea quidem sententia duo duces hic deno-
tantur, qui Romam, quam S. Ioannes in A-
pocalypsi Babylonem nuncupauit, inuase-
runt, & totamq; varia illius idola ad terram
deiecerunt.

Denique ambo Ecclesiæ Romanæ fue-
re præsides, ambo faces religionis, quæ ab
Oriente in Occidentem vsque rutilarunt,
ambo Catholicæ Ecclesiæ oculi, ambo ter-
tio decimo Imperij Neronis anno eodem
die, eodemque anno, hic cruci affixus, il-
le capite diminitus, Romæ sub crudelissimo
tyranno occubuerunt. Quorum anniuersariam
memoriam hodie vniuersa celebrat Ecclesia,
in vnius honorem decantans, *Tu es Petrus, &
super hæc petram ædificabo Ecclesiam meam, &c.*
Vt vero vtriusque præconia ac laudes re-
feram, primo Petri panegyrim celebrabo,
deinde ad Pauli laudes descensurus, & in du-
plici hoc subiecto duplicia videre dabitur
mirabilia.

Principio cum de Petro loqui propono, de

principe me Apostolorum loqui credatis ve-
lim, de Ecclesiæ vertice, de Iesu Christi vi-
cario, de regni cælorum ianitore, de myste-
riorum diuinorum dispensatore, de petra fi-
dei, & Moÿsis successore. Omnes hæc titu-
los Ephesium mihi Concilium suggessit,
quod de sancto Petro loquens, aliiq; euna
comparans Apostolis fontem illum appellat,
cæteros vero riuulos ab hoc fonte deriuatos;
ipsum arborem; cæteros vero ramos; asserit-
q; hunc solem esse, cæteros vero non nisi ra-
dios, qui ab eo procedunt. A deo vt qui natu-
ram in Petro consideraturus est, illud Psal-
mographi hic locum habere sit confessurus, *Psal. 8.*
Minuisti cum paulo minus ab Angelis; in quantū
enim homo, Angelis est inferior, quod vero
totius Ecclesiæ illi sit cura concredita, omni-
bus est Angelis dignior & excellentior. Et
ratio est manifesta: Angelis enim inferiori-
bus singuli commissi sunt homines, *Angelis
suis Deus mandauit de te,* Archangelis vero fa-
miliæ & ciuitates, principatus, prouinciæ &
regna; at nullus Spirituum cælestium & bea-
torum totius orbis curam habuit; vni so-
li Petro inter mortales honor hic & di-
gnitas reseruata erat. Ideo illi dictum, *Tu es
Petrus, & super hæc petram ædificabo Ecclesiam
meam.* *Ioan. 6.*

Merito & iure hic illi soli primo & præ-
alijs honos est habitus; nam & ipse primus fu-
it, qui cū audisset Christum dicentem, *Nun-
quid & vos vultis abire?* abitionem hanc & se-
parationem veritus, secumque quam pri-
mum perpendens, quorū damna secum traheret;
magno zelo & affectu ait, *Domine quo ibi-
mus? verba vitæ æterna habes.* Primus quoque
Christum Dei filium esse confessus est, *Tu es
Christus Dei viui.* Primus magna constantia,
& ingenti amore flagrans in mare se deiecit
aquis inambulaturus, quo ad Christū acce-
deret. Primus periculis sese offerens & ingē-
tem erga Dominum amorem ostendens; li-
bere ait, *Paratus sum tecum in carcerem & in
mortem ire.* Primus ipse in Dominicæ passio-
nis conflictu & concertatione manum gla-
dio admouit, aduersus integram militū & ar-
matorum cohortem dimicaturus, & eorum
audaciam ab herili capite defensurus. Pri-
mus denique sine vlllo metu ac formidi-
ne se-

Petrus &
Paulus
comparati
duobus
leonibus
grandiori-
bus.

Nam. 13.

Item Iosue
& Caleb.

Isai.

Petrus
& Paulus
eodem die
mortem
subire.

II.

S. Petri
pitheta.

Psal. 8.

Ioan. 6.

Matth. 16.

Matth. 14.

ne sepulchrum Christi post resurrectionem ingressus est; ideoque merito ceteris exclusus primatus Ecclesie illi datur, *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, &c.*

Gen. 2. Quis vero dubitabit, quin hoc Geneleos testimonium, *Edificabo Dominus costam, quam tulerat, ex Adam, hic vsu veniat? Christus, nouus Adam est; Eua, Ecclesia; Petrus autem costa est; primum & proximum Christo membrum, cui Ecclesia inaedificata fuit. Audite promissum; Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, &c.*

Gen. 28. Iacob Patriarcha locum designans, in quo Deo suo oratoriū & titulum extrueret, lapidem vnum ē mille alijs delegit, quem crexit in titulum, *Tulit lapidem, quem supposuerat capiti suo, & crexit in titulum.* Christus verus quidam Iacob fuit, qui aedificium Ecclesie suae, quae in cultum & obsequium suum cederet, extructurus, lapidem hunc praeter alijs, etiam praeter ceteris Apostolis delegit, eumque in titulum Ecclesie crexit, Petrum seligens, qui fundamentum & lapis fundamentalis foret, *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.*

Dan. 2. Danielis secundo capite de lapillo quodam sermo est, qui summo montis vertice delapsus, statuam Nabuchodonosoris in frusta comminuit, qui deinde coalescens in montem magnum excreuit, adeo vt vniuersam terram replevit, *Lapis autem, qui percussit statuam, factus est mons magnus, & impleuit vniuersam terram.* Mysterij huius aliam expositionem ne quaeratis auditores, lapis hic Petrus noster fuit, qui lapidis in morem a Iesu Christo, qui toties in Scriptura mons dicitur, quo ad electionem, vocationem, praedestinationem, missionem, & auctoritatem deuolutus, paganismi & idololatriae statuam comminuit & euertit: ipse siquidem superbam & triumphantem illam Romam pessum dedit ac subuertit, quique initio exiguus, vt pote qui non nisi piscator esset, sed mox adeo excreuit, itaq; magnus effectus est: vt mons factus, vniuersam terram repleuerit: nam Christus Vicarium eum suum constituens, plenam ei in orbem vniuersum potestatem

& auctoritatem dedit, adeo vt illi adaptari fecerit, quod de se dicitur apud Psalmographum: *Dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessiorem tuam tuam terminis terra.* Psal. 3.

Dauid Propheta de afflictionib. & arumnis suis loquens petre cuiusdam meminit: quae illi solatio & robori erat, & quantum afflictiones aduersitateq; illum deiecerent & ad terram deprimere, tantum ab hac petra se erectum & exaltatum refert: *Dum anxietur cor meum, in petra exaltabimur.* Qui propius verba illa considerarit, quam primum sibi ea non ad solam principis huius personam, sed vterius etiam se extendere persuadebit. Credendum igitur, Ecclesiam per Propheta huius os loqui: quamuis enim ipsa varias persecutiones perpessa sit, & indies etiam perpetiatur, non ideo tamen animū despondet, quod firmam cuiusdam petrae inixam se norit, & si hereses ac aduersi turbines illam diuexent & affligant, lapis hic cui inaedificata est, & in quo erecta, consolationem illi & robur suggerit; *Tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam.*

Petrus autem dicitur, vt hinc Ecclesiae constantia & infractum robur, vt pote quae rupi inaedificata, denotetur: dum enim Ecclesia de re aliqua petrae inaedificata loquitur, denotat eam stabilem, firmam & tutam esse, *statuit supra Petram pedes meos*, id est, cogitationum mearum, qui sunt animae pedes, statum firmum & stabilem reddidit: cumq; ante errarent, & hac illucque vagarentur, iam quietae, fixae & constantes sunt. Ita quoque de Ecclesia credendum est super Petram hanc extructa, atque ē Petra hac de firmitate, constantia, & infallibilitate augurandum.

Refert quidam plurimas, haud procul a Delo, insulas magno terrae motu concidisse & euersas esse; tam inquam magno, nulla vt domus, sanum, palatium, arx foret, quod non solo aequaretur, excepto quodam veteri, quod rupi erat inaedificatum, quod integrum permanfit, & omnem naturae & terrae motus violentiam elusit. Idem quoque de Ecclesia, magno illo Dei templo cogitandum, quāuis enim fractus illabatur orbis, quamuis omnia persecutionum & tyrannidis violentia

na sursum deorsumque ferantur, non est quod metuamus, ne regium hoc ædificium ad terram collabatur, nimis enim firmum & fixum est, vtpote quod Petre illi veteri, Petro, inquam, Apostolo, inædificatum est, *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam.*

Romani etiam, teste Lio, cum quid firmum & perpetuum stabilire vellent ac constituere, per lapidem iurabant, quem in altu sustollabant, deinde in terram dimittebant. Pagana hæc fuit & vana superstitione, sed tamē hinc eruo Christum, cum Petrum velut Petram & fundamentum Ecclesie statueret, tacite innuere voluisse, constantiam illius & firmitatem nulli aduersitati persecutionique succubituram, *Et porta in inferi non proualebit aduersus eam.*

Decet nos Ecclesiastica historia, Ieremiam Prophetam, cum Ierosolymitani templi destructionem prævideret, Arcam Testamenti & quidquid eadem contineretur, inde sustulisse, eamque in rupe quadam collocasse, Deum postulando, illam vt tueri & conseruare dignaretur. Iesus Christus Prophetarum Rex id omnino, de Ecclesie salute sollicitus, fecisse comperitur, cum enim persecutiones & aduersitates mundi prævideret, in summo potentie sue monte eam collocauit, cum ipsa ciuitas sit super montem posita, vt ait Euangelium, eamque in petra & rupe ædificauit, Deum æternum orans, fundamentum hoc numquam vt fatiscat aut collabascit, atque Petri fides numquam deficiat, *Ego rogauit pro te Petre, vt non deficiat fides tua.* Sed audite & alia de petra & rupe mirabilia.

Olim in deserto rupibus Sinai aqua prodigiosa erupit, quæ omnes Hebræos per castra siti propemodū enectos recreauit; quodque longe mirabilius, numquam eos petra hæc desererebat, sed perpetuo eos sequebatur, donec in terram promissionis venissent. Testem habeo Paulum, qui ait, *de consequente eos Petra.* Petrus vera illa petra exstitit, e qua salutaris illa fidei & doctrinæ aqua erupit, quæ veros Ecclesie filios numquam deseret, sed semper comitabitur.

Lapis è manu Dauidis profectus Goliadæ vitam abstulit, Philistæos consternauit, &

Bessai tom. 3. de Sanctis.

vnuerso Israeli honorem attulit, pacem peperit, ac res illius in tuto collocauit. Et ecce hic ipse, qui nomine Petri dicitur, veri Dauidis, id est, Iesu Christi manu impulsus, Satanam inferni Goliath debellauit, hæreticos profligauit, atque omne Ecclesie regnum quiete & gloria beauit, ac securum reddidit. Audite, an non hoc vere ita se habeat, *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.*

Omnia legis veteris sacrificia super vi. Sacrificium lapidem offerri voluit Deus: quo præ vetera suscepto tacite significabatur omnia sacrificia per lapidem nostra, vota, deuotionesque super fidem Petro offerrebantur, id est, in Ecclesia, fidei gloriosi huius Apostoli inædificata offerri debere; *Et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.*

Zacharias Propheta vidisse se ait lapidem Zach. 3. septem instructum oculis: *Super unum lapidem septem oculi.* Scio hoc vulgo à pleis que de Christo intelligi: sed cur non communicatione quadam & mutua dependentia de illo intelligatur, de quo dictum in Euangelio, *Et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam?* septem potro oculi septē dona Spiritus sunt, quæ illi data fuere; numerus vero septenus, qui pluralitatem includit, plenitudinem scientiæ & potentie, quæ in capite omnium fidelium apparebat, denotat.

Isaias Propheta ostendere volens, quanti

Isai. 28.
Pater æternus vnicum suum faceret filium, quantique ab Angelis fieret, quæ illi data sint dona, & imprimis quod Ecclesie suæ fundamentum fecerit, declarat, *Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem, lapidem probatum, angularem, pretiosum.* Quem locum Hieronymus, Cyprianus, & Eusebius Alexandrinus ad literam de Iesu Christo intelligunt. Mirabilia! ò dignitatem! Eadem quæ Pater æternus filio suo dedit, Filius deinde Petro contulit, dicens, *Tu es Petrus, & super hanc Petram* *Matth. 16.*
ædificabo Ecclesiam meam; nam illam in fundamentalem & angularem Ecclesie suæ lapidem delegit.

Idem ignis lutum indurat & lapidescere Ignis percogit, vt in regulis & lateribus manifestum tras emollet, qui cocti in magna celsaque coaptantur lit, & lutum ædificia, eaque sunt *neat;* alias etiam lapides indurat, durissimos emollit, & in calcem conuertit.

A a a

Ignis

Luith.

Cap. 3.

Exod. 17.

Num. 20.

Mat. 8.

1. Cor. 10.

1. Reg. 17.

Ignis sancti Spiritus Paulum petra duriores emollit, sed petra scandali & offensionis, cumque adeo mollem & flexibilem reddidit, ut morigerum se præbens dixerit: *Domine quid moris facere?* Petrum vero adeo mollem ac fragilem initio in durissimum lapidem conuertit, cui tota posset Ecclesie moles incumbere, iuxta illud: *Tu es Petrus, & super hanc Petram aedificabo Ecclesiam meam.*

III.

Hinc magnitudo & maiestas Petri, simul & clauium, quas ei Christus Dominus contulit, colligi potest. Propheta Isaias Messie excellentiam exaggeraturus, velut infigne quiddam refert, patrem æternum diuorum thesaurorum illi clauis tradidisse: *Dabo clauem domus Dauid super humerum eius aperiet, & non erit qui claudat; claudet, & non erit qui aperiat.* Eandem ob causam ipse Vicarii Messie huius magnitudinem extollere poterat, cum idem, quem Deus Filio suo honorem dedit, à Filio vicissim Vicario suo collatus sit, eandem scilicet clauis Petro dando, *Tibi dabo clauis regni caelorum.*

Apud auctorem aliquem scriptum me legere memini, moris fuisse, ut cum alicui provincie aliqua mandaretur, clauis ei daretur, gleba terræ, lapis, & septem nummi: clauis potentie erat Symbolum; gleba regni; lapis constantie; nummi media, quibus officium suum & munus exequi poterat, designabant. Christus Ecclesie suæ gubernationem eandemque Petro concedens, eandem seruasse videtur consuetudinem, & inter cetera clauis illi velut auctoritatis & potentie Symbolum in manus dedisse: *Tibi dabo clauis regni caelorum.*

Statua Iani apud veteres binas eodem in capite habebat facies, & manu gestabat clauis, petrae imposta, atque hic inter ceteros deos Romæ plurimi fiebat. Crediderim Deum Romanos hac figura docere voluisse, quam illis suo tempore daturus esset religionem, & præsertim quidquid ad Petri auctoritatem spectaret, quem ad tantum eleuare honoris culmen voluit, ut Ecclesie suæ clauis dederit, & solidæ eum petrae imposuerit: *Tu es Petrus, & super hanc Petram aedificabo, &c.* Illum quoque omnium Apostolorum maximum & celeberrimum reddere voluit; binæ fa-

cies potestatem, quam habebat in terra, quodcumque vellet circa peccatorum remissionem decernendi, & in caelo, vbi sententia & decreta illius ut rata habentur, designabant: *Quicumque ligaueris super terram, erunt ligata & in caelis, & quicumque solueris super terram, &c.*

Cum igitur caeli clauis vni Petro & non alijs concessas video, risu digni & ludibrio legij Apostoli iure videntur illi, qui persuadere conantur, Apostolos omnes auctoritate, potestate & iurisdictione æquales fuisse; quare aliam viam insitens, Petrum vltra alios prærogatiuam aliquam & priuilegium habuisse assero, & collegij Apostolici caput & Principem extitisse. Ut vero me magis intelligatis, notari & obseruari velim, clauis Ecclesie, quæ potestatem & Ecclesiasticam Prælatorum iurisdictionem significant, duplici ratione capi posse, tum secundum vsum, tum secundum rei proprietatem: quo præsupposito dicendum omnes Apostolos Ecclesie clauis habuisse, ut ijs vterentur; at Petrum eas sibi proprias natum esse. Ceteris quidem Apostolis à Christo promissum: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis.* Sed hic vsum dumtaxat clauium est: at nusquam legitur clauis alteri dedisse, sed soli Petro, *dabo tibi, & non, vobis clauis regni caelorum.*

Quod similitudine quadam ostendam clarius: Pater familias quam foras proficiscitur, seruatorum fidelissimo vniuersæ domus & omnium thesaurorum clauis relinquere solet, ut de ijs disponat, vti herum dispositurum nouit, si domi præfens adesset; non tamen id eo veruit, ne alij eisdem vti possent clauibus, sed permisit earum vsum tum in exeundo & introeundo, tum in claudendo & aperiendo, modo nihil noxium domum aut ingredia- tur aut egredia- tur. Pater ille familias, de quo toties in Euangelio sermo est, Christus est, qui in longinquam regionem profectus, domus suæ, id est, Ecclesie clauis fidelissimo suo discipulo Petro concedidit, ea tamen conditione, ut alijs Apostolis iisdem, si quando necessitas congeret, vti liceret.

Ad solum igitur Petrum clauium spectat Solus Paterfamilias, ad alios Apostolos vsum illarum tunc supradixat; Pater igitur soli suprema auctoritas manet habet & iu-

Simile;

jurisdictionem. & iurisdictione competit; Episcopi & Sacerdotes, qui eodem insigniti sunt charactere, vel etiam cum extensione aliqua, eandem non nisi delegatam & subalternam habent. Atque hæc inter Apostolos & Episcopos est differentia, quod illorum iurisdictione per universum orbem generalis esset (*Item mundum uniuersum*), quod temporis ratio & Evangelij prædicatio id ita requireret; at horum limitata & intra diocesanos limites constituta.

Adco ut Petrus sine vlla difficultate, nisi aliqua subesse forsitan videatur ijs, qui hæresin sapiunt, auctoritate primus sit, ut egregie ac valide sanctus Bernardus defendit, hoc vltus argumento, *Cui unquam Apostolorum dixit Christus, Pascite oues meas, Tibi dabo claves Regni caelorum, Super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam?* Quod ille argumentum à Paulo Apostolo est mutuatum, qui dignitatem Iesu Christi omnium Angelorum dignitati antepositurus, iisdem pene vsus est verbis: *Cui unquam Angelorum dixit Deus, Filius meus es tu, ego hodie genui te?* Atque ut Paulus hic probat Christum Angelis superiores existuisse, quod nulli eorum concessum sit, Dei filium dici, ita Bernardus efficere & probare contendit & ostendit, Petrum caput & superiorem esse & quid maius ceteris Apostolis, nemini enim quam huic claves regimen & administrationem dedisse Christus comperitur, atq; hoc est, quod Apostolum hunc præ alijs excellentem & apud homines admirabilem reddit.

Scriptum in Machabæorum libro legimus, Athenobium Antiochi Satrapam cum Hierosolymam legatus venisset, & Pontificis Iudaici Simonis honorem, gloriam & maiestatem vidisset, obstupuisse, & venit Athenobius amicus Regis in Ierusalem, & vidit gloriam Simonis & claritatem in auro & argento & apparatus copiosum, & obstupuit. Aurum & argentum, & maiestas Pontificis Iudæorum legatum hunc in admirationem trahebat; sed non nisi terrena & caduca hæc erant. At hodie magis totus orbis obstupescat, cum alterius cuiusdam Simonis Petri, summi Sacerdotis vel Pontificis Ec-

clesiæ, gloriam, & honorem contemplatur; at gloriam, quæ non in rerum vanarum Pontificis & temporalium apparentia, sed in omni Iudæorum virtutum genere & potestate admirabili consistit. Et sane quis non obstupescat, vbi piscatorem indoctum, imperitum & inopem caelorum claves videt gestantem, & animas soluentem & ligantem? O fortunam admirabilem!

Purpuratus Aman, qui inter ceteros Sa-
Esb. 7.
trapas ita à Rege Assuero sublimatus erat, ut primus in Regno à Rege foret, adeo superbire & insolere cepit, ut Rex Esther in sponsam cooptata, illum aula pellere, & pauperem Mardocheum & alienigenam in locum illius subrogare fuerit coactus; quod omnes regni principes non patum sunt admittati. In Iudæorum Synagoga, cum summus Sacerdos, primus in sacris Princeps, adeo arrogans & insolens factus esset, ut aduersus tuum Regem Christum, quod potens hic Monarcha Ecclesiam per Estherem designatam sibi connubio copulasset, conspiraret, odium & indignationem incurrit, honoribus & omni prærogatiua fuit priuatus, & inops Petrus in illius locum suffectus; quæ mutatio omnem & hominum & Angelorum aulam in admirationem rapuit, & omnia etiam mundi regna coegit obstupescere, cum illum ad tantam dignitatem & amplissimos honores euectum, tanta auctoritate potestateq; donatum, ut diuinæ propemodum par sit ac respondeat, cernerent.

Dixit olim dilecto suo Iob potestatem suam
Iob. 40.
deklarans Deus, *Si habes brachium sicut Deus, & simili voce tonas, circūda tibi decorem, esto gloriosus, & in sublime erigere.* Hoc sane nomine gloriari potest S. Petrus; Habet n. brachium S. Petrus diuino per simile; nam cum in terra versaret eandem tur, brachium adeo longum & potens nactus pene vocē est; ut oues pascat in terra, caeli portas aperiat, & indulgentias ad vsq; purgatorium debet quod stinet. Deinde voce tonat simili diuinæ, nam Deus. Dei vox hæc est: *Remittuntur tibi peccata tua;* Luc. 5. eadem etiam est Petri, nam hæc illi auctoritas & potestas data est, *Quorum remiseritis peccata, &c.*

Gen. 39.

Ioseph Patriarcha fortunæ suæ felicitatem & auctoritatem, qua in domo Pharaonis Domini sui pollebat, extollens, dicebat admirans, *Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis, & non scio quid habeat in domo sua, nec quidquam est, quod non in mea sit potestate, vel non tradiderit mihi.* Quam bene verba hæc Petro nostro accommodari queunt? certe potiori iure quam olim Iosephus dicere potest, *Ecce Dominus omnibus mihi traditis*, &c. nihil enim in magna Iesu Christi Domini sui domo, id est, Ecclesia est, quod non illi traditum sit; omnia illi in manus data remittendorum peccatorum auctoritas, cæli referandi potestas concedendarum indulgentiarum iurisdicção, ac mille alij fauores & priuilegia.

Angeli D.
Petrū ho-
nore affe-
cerunt.

Atq; ob hanc prerogatiuam & dona colata Angeli eum colere coeperunt, eiusq; honorem tueri, vt qui illum Herodis carcere eduxerint, & captiuitatis vincula & catenas diruperint, indignum arbitrati, illum captiuum & vincum teneri, alios qui soluere & in libertatem vindicare debebat. Vniuersa quoque Trinitas magni illum semper æstimauit, reuelauit ei Pater mysteria, quæ carne & sanguine reuelante discere non poterat; Spiritus sanctus peccatorum remittendorum illi potestatem dedit, Filius denique illum Ecclesiæ suæ Principem & gubernatorem constituit: quin & magnitudinem illius delectare volens, ipse apud Matthæum beatum illum pronuntiavit, hoc modo, *Beatus Simon Bar Iona*, idem illi nomen dans, quod in passione repetijt, dum illum dormientem compellauit, *Simon dormis? non potuisti vna hora vigilare mecum?* Quo nomine illi fidelitatem in mentem reuocauit, quam prius Domino suo promiserat.

Matth. 16.

Christus
Petrum ap-
pellat bea-
tum.

4. Reg. 14.

Nabuchodonosor eum tempore Regis Ioachim Iudæam sub ditionem redegisset, Mathaniam sui loco Viceregem constituit, cui nomen Sedechiæ imposuit Nicolaus de Lyra ait, idcirco hoc illi nomen impostum, vt hac ratione fidelitatem illi in mentem reuocaret, quam Regi Babylonio iurasset, vt è libro primo Paralipomenon colligere licet, quo loco illum iuramento astrictum legimus, quotannis se tributum persoliturum,

1. Par. 26.

atque in iuramenti huius memoriam Sedechiæ illi nomen impostum, id est, iustitia Dei, vt nomen illum iuramenti commonefaceret. Ita quoque magnus ille Regum Rex, Christus, sua inquam natura Rex. postquam vniuersi mundi imperium subegisset, & Monarcha Ecclesiæ iam factus esset, Vicarium & viceregem in terra constituit Petrum, & Simonem illum nominauit eodem ipso tempore, quo fidelitatem illi promisit ac iurauit, atque illum vt Deum & Messiam agnouit: *Beatus es Simon Bar Iona*, vt hoc illi nomen in mentem reuocaret, in hac se confessione fideliter perseuerare, ac nunquam à Domini obsequio & dilectione declinare debere.

O gloriose Apostole, quo in laudibus & elogio tuo esse studio succinctor, & hanc panegyrim concludere, quo & plurima dicenda occurrunt, meritis tuis & præconijs omnem eloquentiam excedentibus; Maiestas enim & magnitudo tua concionem superant, & in perfectionibus enarrandis lingua mihi & latera fatiscunt; vnum hoc Bernardi elogium, quod Eugenio successor olim tuo ille occinuit, produxisse satis erit, tibi que adaptare. *Age indage us diligentius quis sis, Sacerdos magnus, summus Pontifex, tu Princeps Apostolorum; tu in primatu Abel, in regimine Noe, in Patriarchatu Abraham, in ordine Melchisedech, in dignitate Aaron, in auctoritate Moyses, in iudicando Samuel, in victione denique & potestate Iesus Christus.* Hæc sunt, quæ paucis de Petro dicenda habui, iam ad Pauli panegyrim descendam, quam aggressurum me initio promiseram.

Lib. 3. de
confid. c. 8.S. Petri Epi-
theta.

Si Petri auctoritatem potestatemque admirari potuistis, Auditores, non minus, credo, Pauli doctrinam & scientiam, & quidquid de illo dicturus sum, admirabimini. Ipse namque fuit noui Testamenti prædicator, magnorum mysteriorum interpres, Iudææ Theologus, totius Christianitatis Apostolus, cuius paradisi, Gentium Doctor, Christi os, Spiritus sancti tuba, vas electionis, & Ecclesiæ cithara.

Non dicam, ne multis ostendam, Petrum & Paulum Romæ olim fuisse, nam præterquam

IV.
Error ecclⁱ
quam

qui negant Petrum & Paulum Romæ fuisse.

quam quod certum sit, illos hodie sub crudelissima Neronis persecutione mortem subisse, ipsum adeo clarum ac perspicuum est, atque ita unanimitati totius antiquitatis consensu stabilitum, ut mirer hodie reperiri quosdam, qui hoc in controuersiam vocare audeant, vel de eo dubitare, cum nec Caluinus ipse unquam hoc negare ausus fuerit, communi omnium, ut fatetur, historiarum veterum consensu conuictus, & sane nugas agunt, dum id à nobis scripturarum testimonio probari volunt: Acta enim Apostolorum iam scripta & finita erant, antequam duo hi Apostoli martyrium consummassent; idcirco hoc scripto mandari non potuit: deinde Apocalypsis de præteritis mentionem nullam facit, sed de futuris dumtaxat. Cum vero nullæ aliæ in nouo Testamento historiæ reperiantur, mirum non est hoc à Scriptura probari non posse.

S. Paulus Apostolus dicitur per excellentiam.

Hic igitur ut verissimo præsupposito, dico, quemadmodum Petrus magnus fuit auctoritate, & potestate, ita Paulum doctrina, & scientia magnum & eximium extitisse; idcirco per excellentiam & antonomasiam dictum esse Apostolum, & fuit profecto magnus quidam prædicator; omnes enim condiciones & qualitates in concionatore perfecto requisitas, & ad tubæ Euangelicæ perfectionem necessarias in se habuit, quæ ad tria reuocari capita possunt, auctoritatem & missionem, doctrinam ac scientiam, denique charitatem; quarum vna ubi defuerit, nihil in Doctore Euangelico esse perfectum potest.

Tria in concionatore necessaria, Gal. 1.

Primo, auctoritatem docendi talem habuit Paulus, qualem nullus unquam, utpote immediate ab ipso Deo missus: hocque nomine apud Galatas se iactat & gloriatur. *Paulus apostolus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, & Deum Patrem, qui suscitauit eum à mortuis.*

Ipsi vero missio velut mixta fuit, id est, partim extraordinaria, quando scilicet Dei manu equo in terram deiectus est; partim etiam, ordinaria, quando hæc eadem ab Ordinario facta confirmata: nam extraordinarie à Deo vocatus & missus cum esset, Hierosolymam quam primum venit, ut illius missio à

Petro, qui tum Ordinarijungebatur vice, probaretur.

Notandum hic est, ad veram & legitimam missionem cognoscendam opus esse, ut hæc ab Ordinario confirmetur; deinde ne extraordinaria ordinariæ aduersetur. Ita ipsemet Iesus Christus extra ordinem missus, Synagoga, quæ velut ordinarius mittere solebat, ordinem non contempsit, sed populum semper docuit, ut Scribis ac Phariseis, qui tum velut prælati & Doctores super Cathedram Moysis sedebant, integre ac sincere obedirent. *Super cathedram Moysis sederunt Scribae & Pharisei, omnia ergo quaecumque dixerint vobis, seruate & facite.* Quæ perfectio cum Reformationis nostris Pseudo-Euangelicis desit, qui Ecclesiæ prælati aduersantur & repugnant, dicendum est, missionem illorum nullam esse, ac proinde doctrinam illorum & dogmata suspecta.

Legitima missionis signa.

Alteri in prædicatore requisita dos, est scientia ac doctrina; quomodo enim docebit, si nunquam didicerit: & necesse est doctrinæ aliquod lumen & lucernam in eis esse, qui vitæ iter & semitam salutis aliis errantibus dicatore ostendere voluerint? *si enim cæcus caecum ducere, & ignorans ignorantem docere voluerit, ambo, teste Euangelio, in foueam cadent.*

Matth. 13.

Matth. 15.

Non quod opus sit prædicatorem doctum Philosophum esse, aut historicum, oratoremve, sed satis est, si cognitionem habeat Scripturarum, & aptus sit ad populū edocendum, cum ipsi Apostoli huiusmodi scientias non didicerint. At quoniam iam Deus tam crebra miracula patris non vult, hinc opus est humaniores illos scientias callere, antequam ad Theologiam accedant: nec par est aut expediens, tartores, furores, cerdones, aliosque mechanicos, qui nunquam vniuersitates adiere, nec huiusmodi scientias didicere, cathedram populi docendi gratia conscendere.

Atqui Paulus adeo doctus fuit, tantumque scientiæ & doctrinæ est assecutus, nullus ut Apostolorum maiorem amplioemque à Domino acceperit. Testatur hoc Apostolus Petrus, qui in secunda sua epistola tantum doctrinæ & reconditiæ scientiæ in Paulinis Epistolis delitescere ait, ut non nisi doctissimi

2. Pet. 3.

mi quique eandem intelligant, imperitiores vero non percipiant, sicut & charissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis, sicut & in omnibus Epistolis suis loquens in eis de his: in quibus sunt quadam difficultas intel. e&u, que instabilis & docti depravant. &c. Quin & ipse Paulus hoc faterur, quasi hoc nomine superbiat, & scientia sibi cœlitus infusa, quasi modestiæ limites egressus, gloriatur: Idcirco quodam loco ait, Scio hominem ad tertium usque cœlum raptum, quoniam rapus est in paradysum, & audiuit a cœna verba, &c. & no. magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis mee, Angelus Satana, qui me colaphizet, &c. vs. sic modeste & demisse de me sentiam, neu ob concessam mihi scientiam extollar.

1. Cor. 12.

Tita Augustini vota.

Gen. 1.

Petrus & Paulus velut Sol & Luna.

Quis porro fuit vniquam Christianus Philosophus, quis Theologus, qui non è Pauli Epistolis reconditam doctrinam hausit? Quis vniquam in sacrarum Scripturarum scientia magnus est habitus, qui non libere confessus sit, è Pauli eam scriptis semuratum esse? Dicitur Af. icæ columen Augustinus, magnum illud Ecclesiæ decus, tria summopere videre oprasse, Christum scilicet in terra inter homines conuersantem, Paulum apostolum concionantem, Ciceronem in Rostris Romanis detonantem. Paulus profecto parem non habuit, qui etiam totius orbis Doctor & magnum Ecclesiæ luminare ac facula extitit.

Luminaris quoniam mentio facta est, scriptum in Genesi est, Deum in orbis creatione duo magna luminaria condidisse, vnum maius, & alterum minus, illud vt diei, hoc vt nocti præsideret, Fecitq; Deus duo luminaria magna, luminare maius, vt præset diei, & luminare minus, vt præset nocti. Primum erat Sol, alterum Luna, faces & luminaria ad mundi conseruationem penitus necessaria, Idem quoque Deus, sed iam incarnatus, in exordio Ecclesiæ suæ duo alia luminaria creauit ac produxit, Luminare maius, id est, Petrum, & minus, id est, Paulum, primum vt Solis instar diei cognitionis diuinæ inter Judæos præset, Petrus scilicet; alterum vero, vt ad humilitudinem Lunæ, paganissimi & gentilitatis caligini ac tenebris imperaret, nimi-

rum Paulus; qui ambo ad Catholice religionis progressum augmentumque adeo sunt necessarii, vt ab eorum lumine & influxu omnia in inferiori hoc orbe & Ecclesia militante dependeat.

Qui de Sole & Luna Philosophi oim locuti sunt, non errarunt, mea quidem sententia, cum duos illos planetas, oculos mundi nuncuparunt, ad imitationem oculorum, qui in humano corpore conspiciuntur, atque hoc illos nomine Joan. Chrysostomus nuncupare non est veritus, eiusdem quoque opinionis fuit in Hexamero S. Ambrosi. Quod illi de mundo, equidem mihi potiori iure de Ecclesia dicere posse videor, & non sine ratione asserere, magnos hosce Apostolos, ambo luminaria maiora, duos mundi oculos extitisse. Atque vt homo non nisi oculorum adminiculo videt, incedit, & omnes suas actiones dirigit & gubernat, ita quoque vniuersum Ecclesiæ corpus nihil omnino in fide videt, non incedit per viam salutis, nec ea, quæ salutis aut religionis sunt, quam sub horum Apostolorum ductu & auctoritate, procurat aut sectatur.

Hom. 88. in Ioan.

Ser. de laudibus Petri & Pauli.

S. Bernardus duorum illorum Principum terræ laudes & præconia prosecutus, inter ceteros, quibus illo: exornauit, titulos ait: Duo mundi luminaria: præterquam quod conceptus hie illis Christi verbis fundatus sit: Vos estis lux mundi, experientia quoque poterit confirmari; nam vt de Petro interim taceam, pax fax, quis oculus, ecque lux fuit Paulus? ecquam claritatem, quem splendorem, quem fulgorem luna hæc per gentilitatis tenebras diffudit? Quis populus adeo barbarus, quæ natio incognita & abstrusa, quis mundi angulus adeo semotus, qui de scientia illius, virtute & vita loqui non audierit?

Vndecimo Apocalypsis capite, duo candelabra aurea, semper ardentia, & coram diuina maiestate in terra collucentia describuntur: Et duo candelabra in conspectu Domini terra stantia. Quorumdam Patrum opinionis innixus dicere non verebor, per duo hæc candelabra duos hosce Apostolos designari, qui à primo vocationis suæ die, prædicatione & vitæ conseruatione, coram vniuerso mundo in medio Ecclesiæ lucere ac fulgere non

Apoc. 11. S. Petrus & Paulus candelabris Apoc. com. parati.

non cessarunt. Ecquod candelabrum fuit Petrus? ecquod Paulus? Certe de ipso illam Christi sententiam repetere licet: *Nemo accendit lucernam, & ponit eam sub modio, sed super candelabrum, ut uideat omnibus, qui in domo sunt.* Nam lampas hæc virtutis & doctrinæ, quæ in illo accensa erat, abscondita non fuit, aut sub modio collocata, sed velut in sublimi candelabro posita, per omnia loca lumē sparsit, & ab omnibus, qui in domo Dei, id est, Ecclesia commorabantur, visa est.

Item duabus oliuis Zachariæ.

Psalm. 18.

Zacharias Propheta de duabus oliuis locutus est, quas vidisse se ait, è quibus oleū ad lampadem quandam fouendam effluebat: *Et duas oliuas super illud, una à dextris lampadis, & una à sinistris eius.* Cum visionem hanc diligenter mecum perpendi, & omnes illius partes examinaui, si per lampadem intelligere liceat Ecclesiā, utpote quæ visibilis sit, ac de qua dictum a Psalte: *In Sole posuit tabernaculum suum,* dicere audebo, per duas hæc oliuas duos Apostolos nostros commode exponi posse, illi enim sunt duæ illæ oliuæ, quæ virtutis, charitatis, prædicationis, doctrinæ oleum suppeditarunt, quod Ecclesiæ lampadem etiamnum lucidam & resplendentem reddit; Paulus præsertim, qui ad mysteriorum claritatem, olei & lactis virtutum plurimum, ad enutriendos fideles ministravit.

Gen. 7.

Quin amplius hanc materiam prosequendo, huc etiā traham, quod in Canticis sponsa dilectum suum allocuta dixit: *Statura tua assimilata est palma, & vbera tua botris.* E quo inferre licet, quod quemadmodum sponsa vbera habet, sponsa, id est, Ecclesia non minus habeat, sed gratiæ, scientiarum, doctrinæ, altiarumque perfectionum lacte plena: duo porro hæc Ecclesiæ vbera apostoli nostri sunt, qui velut duo vbera plenissima ac turgentissima vniuersum orbem scientiæ & doctrinæ lacte enutriere, scriptura hunc conceptum suggestit ac confirmat: audite enim, ut Petrus vber suum exercens clamat, & omnes ad lactendum inuitet, *Quasi modo geniti infantes lac cōcupiscite.* Videte quoque, ut Paulus Corinthios prædicationum suarum lacte enutrisse se gloriatur, *Lac vobis potum d. di, non escam, &c.*

1. Pet. 2.

Cur vero putetis Paulum prædicationes suas lacti assimilasse? ane ob verborum quæ vtebatur suauitatem? ane ob candorem & vitæ innocentiam, cuius lac est symbolum? ane ob teneritudinem, imbecillitatem & infirmitatem illorum, quos imbuebat, quiq; fortioris & durioris esse capaces non erant? Verisimilia quidem omnia hæc: sed tamen alio illum respexisse crediderim, cuius conceptum ac mentem ut intelligatis, memineritis oportet Deum per Prophetam Esaiam omnes ad bibendum inuitantem, his vsum verbis, *Omnes sitientes venite ad aquam, & qui non habetis argentum, emite gratis vinum & lac.* Trium hoc loco liquorum habetur Triplex mentio, aquæ, vini & lactis, quæ tria triplicis etiam scientiæ & cognitionis sunt symbola, naturalis, humanæ ac diuinæ. Per aquam igitur naturalis scientia intelligenda venit, per vinum humana, per lac vero diuina. Paulus itaque ut se non naturalem, vel humanam scientiam, sed diuina omnia, quæq; ad fidem, Religionem & animarum salutem spectarent, edocuisse ostendat, non nisi lac illis in potum se dedisse, id est, non nisi diuina docuisse testatur. Exclamabo igitur, ô magnum, sanctum & admirabilem prædicatorem?

1. Cor. 3.

Esai. 55.

Scientia.

Sed pergamus in concionatoris dotibus. V. Charitas: Charitas: tri perfectione declarauimus, zelus est & concionatoris; per hanc enim vir probus constituitur, tori necessa scientia quidem doctum illum efficit, at sola varia. concionator fuerit destitutus, flocci non fecerim. Audite, ut hoc Paulus noster confirmet, & suo exemplo manifestet, *Silingua hominum vel Angelorum loquar, charitatem autem non habeam, nihil sum:* id est, *Quamuis angelica insignitus essem eloquentia, & Cherubinorum donatus scientia; si vnica mihi defecerit charitas, doctrina mea & prædicationi nihil omnino est.*

1. Cor. 13.

Rom. 9.

Gal. 3.

Quis porro maiorem seruentioremq; caritatem ostendit quam Paulus, utpote qui anathema pro fratribus suis esse optarit, *Optatum enim ego ipso anathema esse à Christo pro fratribus meis &c.* in quo te imitatus est Dominus animarum nostrarum Redemptor, qui pro

Rom. 8.

pro nobis maledictum, vt Prophetæ & Paulus noster testantur, fieri non exhorruisti, Factus p. o nobis maledictum.

Duplex in anima illius æstuabat charitas, hinc erga Deum, illinc erga proximum Prima exclamare illum cogebat, Quis nos separabit à charitate Christi? aut ab obsequio illius abstrahet: Esse tradit Plinius lapidem, quem qui de lapidibus scripsere, Arestim appellant, qui vbi semel in ignem coniectus fuerit, & ignitus fuerit, aqua vel vento aut alia quapiam ratione nequit extinguui. Hunc ita Poëta descripsit:

*Ferreus hic color est, natura mira potestas,
Nam semel accensus susceptor detinet ignes,
Extinguisq; nequit.*

Talis reuera Paulus noster exitit charitate & amore erga Deum inflammatus: cum enim semel cor eius cœlesti hoc igne succensum esset, nulla id formido, paùor nullus, nullum tormentum aut persecutio quæpiam ipsum extinguere potuit.

Magna Pauli charitas erga Deum. Gal. 2.

Adeo siquidem anima illius æstuabat, & cor ita charitate accensum erat, vt diceret non se, sed Christum in se viuere, quem velut alterum se complectebatur, *Viuo autem iam non ego, viuit vero in me Christus.* Verumque axioma hoc in se fuisse ostendit, quo dicitur anima magis esse, vbi amat, quam vbi animat; eius enim anima magis cum Christo in cruce erat, quem ex toto corde & mente diligebat, quam apud illud in proprio corpore, quod animabat & viuificabat.

Magna charitas illius erga proximum.

Propter charitatem erga proximum quor regiones peragrauit, quot itinera confecit, quot maria ad animarum salutem comparandam enauigauit? Modo illum Antiochiæ videas, modo Lyltris, modo in Pamphilia, modo etiam Romæ, aliisque locis innumeris. Quot ille labores subiit, quot afflictiones pertulit, quot pericula adiit, in quot discriminibus ad Euangelium annuntiandum idololatrias conuertendos, versatus est? Audite vt hoc ipse ad Corinthios enarret, *in itineribus, sæpe periculis fluminum periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, & in laboribus, & arumina, in vigiliis multis, in fa-*

2 Cor. 11.

me & siti, in ieiuniis multis, in frigore & nuditate, &c.

Esse docent naturalium rerum scriptores Echineis pisciculum echineida vel remoram appellatum, qui maximas in mari sistere naues potest, sale vero conditus si fluuus, pureis, & mari iniiciatur, aurum ad se trahere, quocumq; demum loco reperitur. Huiusmodi piscis existit Paulus, cumq; remora instar tot peccatrices animas in mundi huius mari stitisset, tandem sale tribulationum conditus, aurum conuersionis in mari, fluminibus ac torrentibus mundi, id est, à peccantium cordibus attrahere potuit.

Fuit haud dubie magna illa charitas, quæ tantam illi audaciam & dexteritatem in corripendis peccatoribus dedit. Emunctoria Tabernaculi ex auro fieri iussit Deus, *Emunctoria quorq; & vbi quæ emuncta sunt extinguuntur, sicut ex auro purissimo, &c.* Emunctoria symbola sunt reprehensionum, dicere porro mysterium vult, cum qui alios reprehendere vult, torum aureum, id est, charitate plenum, qualis hic Apostolus fuit, esse debere.

Hæc eadem erat charitas, quæ sanctum Petrum vt coargueret, illi animum dedit, vt in Epistola ad Galatas ipse testatur, *Cum autem venisset Antiochiam, in faciem ei resisti, quia reprehensibilis erat.* Est quippe insignis charitatis actus, superiores reprehendere, modo id cum modestia fiat; nec aduersarium nostrorum blasphemis hic credendum, asserentium Paulum peccasse mortifere, dum Petro in faciem restitit; hoc enim è charitatis zelo factum est; nec Petrus hic etiam peccauit, qui ad euitandum scandalum Iudæos cum Gentilibus conuersari volebat, nisi forsitan hic Petrus venialiter peccauit.

Emunctoria symbola reprehensionum.

S. Paulus non peccauit Petrum coarguendo.

Videre igitur, Auditores, duos Apostolos nostros ambos magnos, vnum auctoritate, alterum prædicatione, qui fidem nos edocuerunt, & modo pro nobis in cœlo intercedunt. Nec petendum est, quomodo, si enim Petrus fraudem & imposturam Ananiæ & Sapphiræ cognoscere potuit, imas etiam & intimas cogitationes intueri, credendum est multo illum melius faciliusque scire ea, quæ in hoc mundo cõtingunt, & pro nobis Deum depre-

AA. 5.

deprecati, cum nostra negotia perspecta habeat. Longius enim interuallum est inter cognitiones humanas & intima cordis penetralia, quam inter cœlum ac terram. Ac deinde notate quid Paulus dicat, *Ex parte hic cognoscimus, ex parte prophetamus, cum autem uenerit, quod perfectum est, id est quidquid hic scimus & cognoscimus non nisi media & imperfecta scientia est; at in cœlo scientia perfecta futura est.* Dicere uult igitur Paulus, Beatos omnia in cœlo videre, quin & illa quæ hic in terra fiunt, finem uero faciam si miraculum illud celebre hic obiter attulero.

In Actibus Apostolorum scriptum est, Petrum & Joannem ascendisse in templum, & ad portam speciosam claudum eleemosynam ab iisdem petiisse, ac Petrum ei dixisse: *Aurum & argentum non habeo, sed respice in nos; quod autem habeo, hoc tibi do; surge & ambula.* Quotquot hic sumus auditores, claudisumus ad portam templi, id est, Ecclesiæ militantis quæ triumphantis porta & introitus est, iacentes. Fingamus igitur Joannis loco Paulum, & Petrum cum illo hodie templum ascendere; eleemosynam ab illis postulemus, & misericordiam imploremus supplices.

Omnes hæc in uita claudicamus. Omnes enim claudicamus, si enim ab uno latere incedamus recti, altero sumus claudi, si prælatus hic à latere doctrinæ recte incedat, à latere prædicationis claudicat, eo quod prædicare nolit, si diues hoc quantum ad prudentiam perfectus sit, in misericordia claudicat.

Stipem igitur ab illis postulemus, clamemus post illos supplices & in terram prostrati, ipsi uicissim dicent, *respice in nos; oculos in nos conuertite, circum undique nos intueamini, aurum & argentum non habemus, hæc enim contempnimus, Ecce reliquimus omnia.* Quod autem habemus, hoc uobis damus: quam modo habemus gloriam, uobis offerimus, uobis optamus, & precibus nostris impetramus. Surgite ergo & ambulate. Surgite à uitiis ad poenitentiam, ad contritionem, perque uirtutes & bona opera incedite.

O gloriosi Apostoli, totius uniuersæ luminis
Essai tom. 3. De Sanctis.

na, Euangelij buccinæ, religionis axes, Ecclesiæ fulcra, principes terræ, hæctenus aurum & argentum, honores & diuitias à uobis postulauimus uelut pueri, in orationibus nostris luteas & sputeas domos, ut ait Scriptura, ædificauimus. At cum uos contemplantur, & in uos respicimus, omnia hæc meram uanitatem esse agnoscimus. Petimus igitur eam, quam habetis, id est, qua fruimini gloriam, nõ quod uestrum sit eam elargigiti, nam *gratiam gloriam dabit Dominus, sed intercessionibus uestris nobis eam impetrare, precibusq; uestris efficere, ut postquam hic in terra fidem, quam nos edocuiſtis, integram & inuiolatam serauerimus, tandem aliquando in cœlo mercedem, & remunerationem nanciscamur, beatitudinem scilicet sempiternam & gloriam sine fine mansuram, ad quam nos Pater, & Filius, & Spiritus sanctus deducere dignentur, Amen.*

IN FESTO VISITATIONIS BEATÆ MARIÆ, Virginis.

Partitio.

1. De supereminente Deipara humilitate.
2. De uisitatione, quando & ubi contigerit.
3. De causis eiusdem.
4. De itinere laborioso per montana, & quid per hoc mystice.
5. De prælatis eiusdem uisitationis effectis.

Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione, Luc. 1.

FIGURA.

Arcæ testamenti, quod trimestri durat spatio in domo Obededom diuertisset, tantam eidem felicitatem attulit, ut benedictionibus omnigenis exinde repletissima fuerit. Designabat hoc iam tuum, quod suo post tempore in magni Sacerdotis Zachariæ domo ad gloriolæ Virginis Mariæ aduentum accessumq; erat euenturum. Hodie siquidem uidemus, ueram illam fœderis
Bbb pacisq;

1. Cor. 13.

2. Reg. 6.